

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20
„Kmetovalec“ za naročnike Soče Vse 1.
f. 2.—Pol leta f. 1. Za nenaročnike: Vse
leto f. 3.— Pol leta f. 1.60

Pri oznanilih in ravno tako pri „poslanica“ se plačuje za navadno tistopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179 in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalci in drugim nepromožnim se naročnina znižuje, ako se oglašajo pri uredništvu.

Glasiloslovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

P. n. naročnikom, in drugim rodoljubom!

Prvi semester bliža se kraju; s 1. julijem začne nova naročba na časnike. — Mi se torej priporočamo svojim dosedajnim naročnikom, da nam zvesti ostanejo ter pred ko mogoče pošljejo morda še zaostalo naročnino od 1. semestra in pa tudi novo, če le mogoče, do konca leta, ker prav silno potrebujemo svojega denara, da zadostimo svojim dolžnostim in zamoremo nadaljevati trudapolno delo brez tolikih skrbi za materialne potrebe. Naše sedajne naročnike in sploh prijatelje napredka pa nujno prosimo, da nam pomagajo še nekoliko razširiti krog naših čitateljev; kjer se enemu zdi strošek prevelik, naj se združita dva in naj si naročita vsakemu posestniku koristna lista: „Soča“ in „Kmetovalec“. — Posebno na zadnji list moramo opozoriti slovenske rodoljube. „Kmetovalec“, dasiravno prvi in edini ilustriran kmetijski in strogo strokovnjaki list, nij še tako razširjen, kakor bi moral biti; korist tega lista se je pokazala povsod s tem, da so se začele po vsem Slovenskem, posebno pa na Goriškem, uvažati mnoge nove kmetijske priprave in mnoge kmetijske mašine; a še bolj koristen in dalje segajoč mora postati upliv tega lista, če ga bodo posestniki podpirali na vsako stran.

Osnovatelji tega lista se niso ustrašili ne truda, ne stroškov; ceno so listu postavili tako nizko, da si ga more držati vsak revni kmet; ampak ilustracije stanejo dosti in list zamore pri tej ceni le po tem postati aktiven, če ima blizu 1000 naročnikov. — Dozdaj pa smo komaj dosegli število 600. — Na srce torej polagamo svojim prijateljem in sploh kmetovalcem, da se marljivo ozirajo po novih naročnikih in „Kmetovalca“ priporočajo pri vsaki priliki, po tem bo list še obširnejši postal in še več ilustracij prinašal. — Če kedo želi vse dosedaj izšle številke „Kmetovalca“, mu jih tudi lahko pošljemo. — Sploh pa smo pripravljene vsaki opravičeni želji naročnikov vstreči, in pravim revežem naročbo tudi zlažjati.

Naše geslo je in ostane: napredek slovenskega ljudstva v vsakem oziru in naše najlepše plačilo bo zavest, da smo k temu kaj pripomogli. — Rodoljubje podpirajte nas! Na posled prosimo še gg. dopisnike

da nam dopise pošiljajo o pravem času, da bo list mogel bolj redno izhajati in da sploh marljivejše dopisujejo.

Uredništvo Soče.

V Gorici 17. junija 1875.

Zadnji dogodki v Dalmaciji in v hrvatskem saboru obračajo na so pozor vseh Slovanov, posebno pa avstrijskih in ker so ti dogodki nevspešni ustavovercem, Madjarom in Italijanom, nastal je velik hrup v ustavoverskih in madjarskih listih. — Vidi se, da se gospodovale stranke v Avstriji čez vse boje slovenskega prasanja: če se le kaj gane v slovenskih deželah, so ustavoverci in Madjari strašno iznemirjeni. — Ustavoverci bi zatorej radi pred ko mogoče postavili Avstrijo pod Bismarkovo varstvo, Madjari jih morajo sekundirati in Italijani se tudi menda manj boje prijatelja Bismarka, kakor pa Slovanov. — Unisono časniki omenjih strank, oziroma narodov denuncirajo Slovanstvo avstrijski vladi in visoki kroni ter izražajo željo, da bi se Slovan v kot potisnilo. — Ustavoverci in njih zaveznike plaši slaba vest in boje se ustajajočega Slovanstva, kateremu bi najraje sterili glavo ter za zmerom neškodljivo storili; a to ne gre več: Slovanstvo v Evropi v obče in v Avstriji posebno je hidra, katera se ne da uničiti.

V Dalmaciji že mnogo let ogromna večina Slovanstva trpi pod jarmom italijanskih oderuhov in mogoteev v mestih. Naravna je torej jeza Slovanov na Italijane, kateri so se postavili pod varstvo ustavovercev le za to, da jim bodo ti pomagali braniti gospodarstvo čez ubozega Slovana. Enake razmere so tudi v Istri, kder pa Slovani še niso prišli do tiste stopinje politične in človečanske zavednosti, da bi se energično v bran postavili, kakor njihovi bratje po drugih deželah. — V Dalmatincu se je ohranila junaška kri; on nij potrt, ampak on tirja, da je na lastni zemlji sam svoj gospodar, da v Dalmacijo došli Italijani to pripoznajo in se došlicam primerno vedejo.

Iz tega stališča je treba torej soditi zadnje dogodke v Dalmaciji, kar se tiče uzroka, zakaj so struce nekoliko napete. — Pa spoznati mora vsak nepristranski politikar, da ta pot so Italijani najbrže sami provocirali do-

godek v Šebeniku. Oni so namreč v sled zadnjega cesarjevega potovanja po Dalmaciji močno iznemirjeni; jezili jih, da je Cesar svojo milost posebno skazoval Slovanom in da je sploh dalmatinska deželna vlada Slovanom pravična. — Zato pa rijejo in bi radi namestnika podkopali, pa Slovan pri cesarju kompromitirali. — Sliši se, da Bajamonti, dež. poslanec in župan Spletski, hud Lahon, je prav dobro vedel, da v Šebeniku, kder je prebivalstvo večinoma slovensko, ga ljudstvo ne more trpeti; bilo mu je tudi svetovano, naj ne zapusti parobroda, a on se je v kljub temu podal v Šebenik in ljudstvo ga je sprejelo z neprijazno demonstracijo. — Po demonstracijo, katera pa nekda nij bila tako strašna nevarna in velikanska, ampak kolikor toliko nedolžna, so dalmatinski Italijani porabili, ali hoteli porabiti v svojo korist. — Telegrafovali so na vse vetrove o strašnih dogodkih v Šebeniku in večina italijanskih poslancev izstopila je iz dež. zbora dalmatinskega z motivacijo, da italijanski poslanci niso vsled onih dogodkov več vstanu poslanikovati po svoji vesti in po svojem prepričanju. S tem in da po časnikih deželno vlado dalmatinsko tožijo, menijo dalmatinski Lahoni, da bodo dosegli svoje namene, da bo namreč odstavljen Rodič, da na njegovo mesto pride sopet kak Wagner ali Koller, ki jim bo pomagal zatirati Slovanov. A nadejati se je, da, če tudi bi morda ministre žgačkalo kaj takega storiti, krona tega ne bo dopustila, poznavša predobro tendence dalmatinskih Lahonov in zvestobo Slovanov. Sploh se je nadejati, da nij več daleč čas, ko bo de Avstrija svojo proti slovensko politiko spreobrnila ne samo v Dalmaciji, ampak tudi v Istri, Trstu in na Goriškem, kajti Slovanstvo, krepko Slovanstvo na jugu je najboljša trdnjava proti Italiji, v katero škilijo večinoma primorski Italijani, ki prav za prav nimajo do primorskih dežel nobenih naravnih pravic, ker so le kolonisti, ali naseljenci na slovenski zemlji.

Avstrijo vežejo največji interesi na slovenski jug tudi zato, ker so avstrijski Jugoslovani, kakor smo že enkrat pisali, pravi kvas za avstrijske interese na jutrovem in jutrovega Avstrija ne more prezirati, če noče propasti kot mogočna vevlast in popolnoma zanemariti svoje materialne interese. Kar se pa tiče dogodkov v hrvatskem saboru so tudi ti prevelike važnosti in če ne v faktični zvezi z dalmatinskimi do-

LISTEK.

B i b l i o.

(Poleg Volka Göthe-ta.)

Voda kipi, voda šumi,
Ob njej je ribič mlad,
Pokojno v vodico strmi,
V srcu pihlja mu hlad.
In kak sedi in vleče sluh
Pritok se razkrhlja,
Mokrotna iz valovja ruh
Zenica prišumlja.

In poje mu, in pravi mu:
Kaj maniš moj zaplod
Zvijajoč ljuškega rodu
Tje gori v smrtni hod?
Oh, da bi vedel ribicam
Kak tu na dnu je prav.
Not zletel bi ko h deklicam,
Postal bi še le zdrav.

Ne krepí v morji solnčice,
Ne krepí z njim se mlaj,
Ne pride njega ličice
Olepšano nazaj?
Ne vabi nizko te nebó
V višnjelosti vodice,
Ne mika lastno še oko
V kraj večnih te rosic.

Voda šumi, voda vrši
Mu lidkici moče,
Srcé tak željno mu kipi
Kot ljubico ljubé.
Beseda mu, prepeva mu,
Na enkrat z njim je preč,
Pol vpré se mu, pol vdér se mu
In videl se ni več.

Lukavečki.

Peter Veliki, car ruski.

(Spisal Antonij Leban, Mozirski.)

Pred carom Petrom je še Rusija malo znana bila v Evropi. — Njene prebivalce so za Azijate imeli, kajti posnemali so njih nošnjo, šege in navade. — Stoperv pod Petrom Velikim je Rusija začela v omiki napredovati in povzdignila si je do velike države evropske.

Peter je bil naj mlajši sin cara Aleša. — Njegov starejši brat Teodor je uže leta 1682 umerl in je prepustil vladovanje mlademu Petru. — A stoperv po mnogih bojih si je on pridobil prestol in sicer je imel naj hujše boje s streli in svojo sestro Zofijo. — Veliko ljudi je radi te ustaje pokončalo.

Izredil se je Peter v majhni vasi Preobrašenskoj pod varstvom Le Forta iz Geneve, kateri mu je tudi pokazal pot do omike. On je tudi druge narode opazoval in tuhtal njih omiko in napredek.

Zbral je okoli sebe mladeniče svoje starosti, katere je moral Le Fort v telovadbi in vojskovanju učiti in vaditi. On je bil namreč vojak z dušo in telom. — Ti vojaki so strelce razgnali in Rusijo povzdignili.

Zofija je pak, ki je za njega in njegovega brata vladala, spoznala nevarnost teh vaj in je iskala priložnosti Petra umoriti. — A Peter vidši to nevarnost, zapre sestro v samostan ter nastopi leta 1689 vlado.

Svoje ljudstvo pomirivši se je podal v ptuje dežele, a ne za cesarja, ampak samo za spremljevalca poslanstva, katero je po tačasni navadi v ptuje dežele pošiljal. — Načelnik tega poslanstva bil je Le Fort. — Podali so se čez Kraljavec in Berlin, v Amsterdam. — Poti ga je vsaka neznana reč mikala vse je hotel razumeti. — Barke na morju so ga jako zanimale in sedem tednov je pomagal kot prosti delavec ladje delati. — Se dandanes stoji hišica, v koji je Peter prebival. — Podalši se potem na Angleško, napravi kralj Viljem njemu na čast veliki pomorski manevar. To ga je tako razveselilo, da je čez 500 Angličanov v službo vzel in jih odpeljal v Rusijo. — Potem je šel v Beč in baš je bil namenjen v Italijo potovati, ko poizve, da je v Moskvi zopet punt; naglo se vrne v Rusijo in pomiri ustajnike.

Ne dolgo potem je umerl njegov prijatelj Le Fort. Po njegovi smrti je bil Menčikov njegov ljubljeneč. Začel je Peter zdaj svojo deželo reformovati. napake odpravljati, dobre šege in navade upeljevati.

Prepovedal je dolge suknje in brado nositi: Samo popi so smeli brade nositi, in kdor je hotel z dolgo suknjo ali brado v mesto iti, je moral velik davek plačevati. — Rusinje upelje v družbe in združbe — oboj spola. Poprej je bila Rusinja samo za dom. Sedaj se je morala po ptuji šegi nositi, če je to pravico uživala. Osnova je tudi šole in bukvarnice; pustil je ptuje znanstvene knjige i. t. d. v ruščino prestavljati in tako je prisiljal solnce omike v Rusijo. — Učene ptujce je sklical

godki, kakor te trdijo ustavovorni listi, vendar pa jih veže ona in tista, to je jugoslovanska ideja. — Narodna večina v hrvatskem saboru je močno dopustljiva nasproti ogrski vladi; odločno narodna, boljše rečeno, jugoslovanska stranka, protestovala je po vrlem Makaneu proti tej mlačnosti. Dr. Makanec je z desetimi drugimi poslanci nasvetoval v hrvatskem saboru sledeči predlog: Nj. Velikanstvu naj se predloži adressa s prošnjo, da naj se uže v prihodnji sabor pokličejo zastopniki iz prejšnje vojne krajine; da naj se hrvatski in dalmatinski sabor pozoveta, da izbereta vsak poseben odbor, katere odbora se bode ta potem o načinu zedinjenja Dalmacije z Hrvatsko in Slavonijo dogovarjala ter da se po tem popolnemu saboru trojedino kraljevine predloži ogrsko-hrvatska revidirana nagodba v potrjevanje, oziroma za premembo.

Dr. Makanec je nasvetoval, naj se ta predlog pripozna kot nujen; a sabor nij pripoznal nujnosti, ampak izročil je predlog posebnemu odseku in poročevalcu tega odseka je nasvet stavil, da se predlog zavrže, da se bo vtelesenje granice in tudi Dalmacije izvršilo po določbah nagodbe ob svojem času. — Ta predlog bil je sprejet z dostavkam, da se hrvatski vladi priporoča, naj pospešuje, kolikor mogoče vtelesenje granice in Dalmacije.

Narodna večina se sicer ne more popolnoma obroditi zaradi tega koraka; ona hoče po diplomatičnem potu tudi to doseči, kar Mahanec; a Ogrji se bojé premočne Hrvatske in bodo reč zategnili, dokler bodo mogli in se bo narod naveličal ter se popolnoma poprijel Makančevega programa in uže denes je vsa inteligencija, posebno pa nadopolna jugoslovanska mladina za Makaneem. Stranka Makančeva danes še nij na krmilu; ampak bodočnost je gotovo njena; okoli nje se bode zbiral evet hrvatskega naroda, ona bode zopet oživela jugoslovansko idejo, ona bode poravnala razpor mej Srbi in Hrvati; v njo stavimo tudi mi Slovenci najboljšo nado, ker njen program je pravi jugoslovanski.

Zadnje dogodke na Hrvatskem in v Dalmaciji zatorej zaznamujemo kot začetek boljše dobe, kot začetek odločne borbe avstrijskih Slovanov na jugu za svoj obstoj in za svojo narodno neodvisnost. — Mi Slovenci sicer za zdaj direktno še nijmo v okviru omenjenega programa; a čas je prišel, da se približujemo na duševnem polji našim jugoslovanskim bratom in da začnemo resno gojiti idejo duševne solidarnosti mej Jugoslovani, ker edino po tem zamoremo rešiti svoj narod propada, za to idejo pa nas more edino navduševati Makančeva stranka.

Dopisi.

Iz Gorice 16. junija (Izv. dop.) (Nov slovenski list v Trstu.)

Kakor gobe po jesenskem dežju, tako so se začeli v novejšem času slovenski časniki roditi. Vsako leto nam vzrase na časnikarskem polju kak nov sad, kateri zopet kakor goba po kratkem hiranju odpade. Trst je bil v tem oziru posebno rodovit, le škoda, da je do zdaj še vsak tamošnji sad nezrel ali prezrel poginil. Zdaj nameravajo tamošnji rodoljubi zopet izdavat nov časnik kot glasilo polit. društva „Edinost“. Namera je

v svojo deželo in po njih se je ljudstvo omikalo. — Pa peževo oblast si je sam prisvojil, vsaki pop mu je moral kot najvišjemu duhovnemu gospodu pokornost priseči. On je potem vse denarje, kateri so v Rim romali prisvojili. Leta 1703 je začel zidati novo mesto, katero se po njem Petrograd imenuje. — Od vseh strani je na tisuče delavcev sprejemal in v desetih letih je bilo uže veliko tisuč, velikih in majhnih hiš, dožidanih. Da bi pa novo mesto prebivalce dobilo, so morala vsa mesta in kraji dežele, trgovci, umetniki, rokodelci i. t. d. v njo pošiljati. — Tako je Petrograd v teku časa postalo jedno največjih evropskih mest.

Peter se je tudi bojeval z Karlom XII., kraljem Švedov, kakor tudi z Turkom.

V bitkah je bil srečen in tako si je veliko dežel pridobil; dne Ništedskega miru si je pridobil ime „Veliki“ in tudi „car vseh Rusov.“

On je velike važnosti za ruski narod; po njem so stoprvi Rusi, kod država in — narod povzdignili se do stopinje popolnosti, dosegli so visoko svrhu, katero tero dandanes uživajo v polni meri. — A „Peter Veliki“ je imel tudi napake, katere se mu kot Rusu tačasne dobe, odpustiti morajo. — Vse napake so bile majhne važnosti za njegovo vladovanje, in mi ga moramo vedno za „Velikega“ vladarja ceniti in čislati. On je postavil Rusom, našim bratom, temelj, na katerim stoji sedaj mogočno poslopje, močna, krepka Rusija, na kjo gleda cela Evropa. Severni medved, ali pa „severni stric“, kakor ga Slevjani imenujejo, ima evropske rajeti v rokah; od njega je odvisen evropski mir. Po smrti cara Aleksandra nastopi kraljevič prestol, kateri je, kakor znano, velik sovrag Prusov; takrat bode „raus in kaus“; Kozaki bodo brusili njih „lance“ in potem vboji pruski „vampi“, kajti:

„Največ otyeta rokom sliši Slove“.

vsakakor hvalevredna, kajti vsak, kedor se je v zadnjih 10 letih na Slovenskem s časnikarstvom kolikaj pečal, moral se je prepričati do jasnega, koliko se je, započtnikom, urednikom in sodelavcem žrtovati in zatajevati, da more list vsaj na videz dostojno izhajati. — Mogoče, da je politično društvo „Edinost“ razmere v tem oziru dobro pretreslo in da si je zagotovilo kapital, uredništvo in upravnništvo, sploh vsa duševna in materialna sredstva, katere morejo obetati zanesljiv uspeh in več nego eno ali dveletni obstanek novemu listu. A skoro bi o tem dvomil, ker vendar zadostno poznam tržaške in tržaško-okoličanske razmere in za to prosim slav. uredništvo „Soče“, naj blagovoli sprejeti moje se va, da malo merodajno — mnenje o tej zadevi v cenjeni svoj list.

Na vseh taborjih, kolikor smo jih na Slovenskem doživeli, nijmo nobene zahteve s tolikim navdušenjem pozdravljali, nego zedinjenje našega naroda v meje ene same kronovine. A pozdeva se mi skoro, da je bilo to navdušenje samo umetno, kajti nikder se menda tako konservativno ne goji princip najožjega domačinstva, nego med Slovenci. Vsak bodisi Štajerc, Kranjec, Korošec, Gorican ali Istran trdi svoje posebne razmere, potrebe in interese in zahteva za se svojo „Extrawurst“. Nij zadostno da smo Slovenci, kakor dan danes vsi drugi narodi, ločeni v klerikale in liberalce, naše moči se cepijo še zraven tega po deželah in deželicah, da kmalo ne bo mogoče nič več skupnega dognati. Je li to potrebno, ali koristno in ali pospešuje tako razdrobljenost moči najlepšo našo idejo polit. združenja? Jaz menim, da nikakor ne, mariveč bi mislil, da jo dela popolnoma illusorično. „Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur.“

Naša „discordia“ sicer ne pomenja očitnega razpora med privrženci ene stranke, je pa pri vsem tem znamenje neke tajne navskrižnosti in nesložnosti, katere ne more obroditi dobrega sadu. Posebno glede političnega časnikarstva se mi zdi razcepljenost pri našem sedajnem stanju napredka in omike zelo neprilčna in škodljiva, ker zapazujem pri vseh naših uže obstoječih časnikih veliko pomanjkanje zvestih podpornikov, bodisi naročnikov ali sodelavcev. Če se to malo število še huje razdrobi — po tem ali morajo novi in stari časniki prenehati, ali pa eni drugim na ljubo iz javnosti odstopiti. Eno in drugo kaže svetu našo polit. nezrelost; eno in drugo bi bilo nedostojno in nečastno. Sploh menim, da bi se morala razpravljati vprašanja zaradi osnove novih časnikov ne samo v ozkih mejah enega društva; ampak dogovorno z veljaki in zastopniki dotične stranke iz vseh slovenskih strani. Jaz smatram to velevažno zadevo za skupno celi stranki.

Dalje menim, da bi vsaj za celo Primorsko zadostoval en sam polit. tednik in da bi politični društvi „Soča“ in „Edinost“, kakor ste složni v načelih, tako tudi lahko složni bili v tem, da bi imeli skupno glasilo. Taka složnost bi obe društvi krepila; razcepljenost ja bo slabela. En list bi živel, dva bosta životarila, dokler drug za drugim ne pogineta.

Res je, da imajo Tržaški okoličani nekatere posebne težnje in potrebe, kakor imajo Goricani svoje in Istrani tudi svoje, — toda ena končna težnja jih edini vendar vse in kakoršnekoli naj bodo razmere in potrebe tu in tam, dokler so politična načela lista za vse enaka, se tudi te posebne razmere in potrebe lahko v enem samem listu javijo in razpravljajo.

„Edinost“ naj priobčije svoje razprave in sklepe v „Slov. Narodu“ in v „Soči“ naj za to skrbi, da pridobi tema listoma marljive sodelalce, kateri bodo o tržaških in okoličanskih zadevah redno poročali in naj končno oba lista kolikor mogoče mej svojimi privrženci razširi; s tem bo celi mlado slovenski stranki izdatno koristilo in svoje interese gotovo boljše pospešilo, nego če pokliče v življenje nov list, kateri bo obstoječim listom več ali manje podpornikov odtrgal — in sam morda tudi uže po kratkem hiranju malo obžalovan v gospodu zaspal.

Če pa hoče, „Edinost“ po vsakem načinu list v Trstu imeti, naj ga v božjem imenu ima, — a pogodi naj se v ta namen z uredništvom „Soče“ da se ta list preseli v glavno primorsko mesto, v zavetje pobratimskega društva, katero mu pa mora vsakakor preskrbeti zanesljivo uredništvo in sploh zagotoviti več nego ephemeran obstanek.

Ne vem sicer, ali se slavno uredništvo zлага s tem mojim predlogom; a jaz sem ga želel priobčiti, ker se mi zacepljenost moči zelo škodljiva in nevarna zdi in ker menim, da je ob enem v največem interesu verlih tržaških okoličanov z ozirom na dosedajne žalostne časnikarske eksperimente v Trstu, da se združijo z nami, z našo „Sočo.“

E. K.

Iz Nabrežine 9. junija. — Ako ne bo kmalu dež, bo suša, i te se celo pesniki bojé, ki bivajo radi nad oblaki. Vse lepo kaže, da je veselje samo pogledati na obraščevino. Vreme je res lepo; a zunaj lep pa znotraj slep,

*) Mi se popolnoma strinjamo z Vami in smo vsak čas pripravljeni stopiti v dogovore s tržaškimi Slovenci ter jim odstopiti uredništvo „Soče“. Nam je to vse eno, če list tukaj izhaja ali v Trstu, da mu je le zagotovljen obstanek in da se drži dosedajnih svobodnjaških načel. — Gotovo bi se morala reč tako urediti, da bi vladala mej Gorico in Trstom popolna solidarnost in da bi se Sočanom v listu odmenil potreben prostor za njih članke in društvene objave.

tudi nič ne velja. V pošnjicah učiteljskih je uže davno suša; vendar, pravi se, da se je na c. kr. davkarije ploha ulila, scilicet tukaj na Krasu. Tedaj je tisti učitelj prav, ki je pri izpitu odgovoril na znanstveno vprašanje: Kaj je prazni prostor? Učiteljska mošnja! narveč žalostno je pa, da pride z mošnjiškim praznikom tudi post v dotiko. Ako nij vest bosa, je vse srečno prestano. I zdaj tiho. Un bel tacer non fu mai scritto! Jako nas je veselilo nedavno v „Soči“ čitajoče, da bo izdal Koseski svoj prevod Dante-ja. Naj bi vendar za zdaj natisniti dal, kar je uže prestavil. Tujcem ne more biti znana tvorivost i bogastvo našega jezika, ker ga merijo po tem, kar vidijo, po številu Slovencev. Proti tem sme pa za gotovo trditi, da jim bode prestava tako ogromnega pesnika slovenščino v drugej svitlobi pokazala. Kaj nij uže pred leti prišel agent nekega it. pesnika v Gorico povpraševati, koliko se je uže gledé Dante-ja storilo meju Slovenci? Pač res, indirektno se ptuji več brigajo za nas, kakor mi za se. Ljubezen do domovine je lepa i naravna; kdor pa samo pri njej ostane, i nič družega za njo ne stori je kakor tisti, ki se len za pečjo greje. Naš pesnik K. si je uže pridobil velike zasluge; a bodi zagotovljen, da z omenjeno prestavo proslavi naš narod več ko kateri si bodi s prevodom najimenitnejših pisateljev. Saksonski kralj (pod imenom Philaethes) si je s prevodom „Dante-ja“ priboril ime učenjaka prve vrste. Koseskega pesniška žila, njegova dikcija, njegova spočetnost i snaga v predelavi viših umotvorov nam je tako znana, da izrekam tu gotovo le željo vseh njegovih častiteljev, naj bi: Pekel i Vice brže ko bene! dal na svitlo, pa — s komentarom! ... Delo, delo, ne pa samo: mili moje draga moja! To je vse lepo, pa od tega se naša reč ne zredi. Kar je kaj, deli senco. Pametnopredrzi bodimo v dosegavah, par prestanih rabot nas naj ne oplaš. Kdor zna s teslom, naj teše, kdor z veslom, naj vesla, vsaki po svoje; ali vsi za eno reč. Kar je namreč nekaj časa sem, peša i peša slovenski ogenj. To ne kaže nikamor. Žalostno je tudi, da večina naših bogatašev malo pa nič ne stori za razvoj slovenski. Tu se govori sploh od vse slovenske dežele. Ko bi društva ne imeli, po nas bi kmalu bilo. Časništvo se malo malo obrajta i podpira; here se pa še manje. Kde so časi, ko se je reklo: Slovenski kmet z eno roko orje, z drugo drži časopis i bere? Šli so; pa upati je, da se ponové. Tudi je to potrebno, drugače bomo na mestu literarnih gubanic i štrukljev jedli močnik i nezabeljeno zelje; kajti utegne se pripetiti, da se uleni tudi pisateljski stan.

Gledé na prihodnje tukajšnje volitve, ne more se še nič povedati, ker je še vse tiho kakor v kralj Matjaševj votelj gori. Hitro ko se tukaj zbudi v tem zni-slu politični žrebec, i bo začel le kaj perezgetati i pobrecati, dobiti poročilo. Tudi se bo povedalo, kateri izmed kandidatov, kedar bo visela županova krona, bo vsled splošnega mnenja najbliže z glavo podnjo. Ker je nabrežinsko županstvo precej imenitno, si jo srečni gotovo pritisne prav krepko na glavo.

Ker rad počenčam, dovolite mi, da teh par vrstic se smešnico končam.

V neki vasi na tem svetu je bila nedavno procesija. Vse se je vršilo v prav lepem redu, prav izgledno so stopali ljudje po ulicah; uže se je sprevod povračal v cerkev med ubranim zvonjenjem, kar prinese sam netek zarobljenega kmeta iz druge vasi s polno veliko valiko pletenico črešinj, ki je ravno pred cerkvijo pod lejo na prodaj izpostavi. Mežnar, sicer miren človek in izgleden v svojej službi, to videti, se zakadi ko besen nad kmetača, zgrabi pletenico i klobuk nesrečno naletelega prodajalca, ter zabrusi vse tija daleč na tla. Škrat ga potiplji, ali se je spustil nesrečnež pobirat črešinj, ki so ležale kakor rudeče morje na prahu. Menilo se je: zdaj bo mir. A kaj se zgodi? V tem trenutku, ko otroci, ki so šli v procesijo, zlahtne rudeče okroglice zapazijo na tleh, zapusti ko bi trenil vsa mala truma red i vrsto, ter jo ulije naravnost nad črešnje v veliko žalost uboze mežnarja, ki se kaj tacega nij nadejal, čeravno je le svojo dolžnost storil.

Da ne zabim; še nekaj. Kedaj priroma tudi k nam zemljevid g. V. da povemo tudi mi svojo misel? Ker imamo Kettnerjev zemljevid, bomo imeli še posebej priliko ti deli primeriti.

Iz Ivanovega grada dne 15. junija. (Izv. dop.) Lepo, vgodno vreme gorke pomladi blagodejne vsem organskim stvarjem — odškoduje nas za prestali hudi mrz letošnje zime in nada nas navdaja, da bo polje plodnosno v vsakem obziru, ako nas ne bo mrhasti Godrnjač z voglatim ledenim gruščem posul.

In res, da se komenska okolica proti Satemu (glej opazko zdej)* in Škrbini radi ravnega polja in gostega hrastovja, kakor tudi nekotnih travnikov od drugega spodnjega Krasa odločuje in da je naravnin kras tukej bogatejši, ker ponuja očesu obilo premembe različne zelenjadi, ki kinča kmalu proti desni se vijoče plano žitno polje, kmalu proti levi z kosatim drevjem se vzdigajoči holmec, priljubljeni dom kralju krilatih pev-

*) Znana podobčina komenske skupno občine, kjer nijso bili občinski računi zadnjih let preveč natančni in je bilo marsikaj zamotana, za kar bo tre'a dotičnim možem v samotne celice se podati, kjer bodo pri vodi, katere je za to delo pripravnejša in ne zmeša tako možgan kakor črnc, katerega so pri takih prilikah preveč na pomoč klicali, so motrili in tuhtali, kako bi bilo boljše.

cev malemu slavlju in skledi podobno dolinico kjer se skriva človekovemu sledu plahi zajec, vendar imajo tudi druge bolj puste z ogromnim proti nebu strlečim skalovjem obdane kraške strani letos ves drugi obraz, kakor do sedanjih let. Veselega srca šeta se v obraz za goreli Kraševac po obilen sad mu obetajočem polji in marsikateri vroč izdihljaj vkrade se mu iz dna srca tja gor proti nebu, kjer biva On, ki vse to da in pokonča, saj je vse le božja volja.

Ker je pa uže vse tako lepo, da v mesto došli kmetič mestjanu zamolčati ne more, miče tudi tega ven na deželo, da opazuje bogati naravini kinč in se okrepča izven zapuhlega mesta v čistem ozračju. K popolnemu okrepčanju je pa dobro vino in „kaj za pod zob“ tako neobhodno potrebno, da je sam čisti zrak želodecu, ki ima pri človeku veliko besedo, celo nasproten; za-to si pa tudi poiščejo meščanje take kraje, kjer jim je z obojnim dobro postreženo. Za take kraje spoznali so tudi Komen in zgoraj omenjeno selo Suto. Semkaj prihaja jih o praznikih mnogobrojno.

Ali čudno se nam je vendar zdelo, da so le drugih narodnostij meščanje tisti, katere naši kraji, naš zrak in naša vina iz mesta vabijo in da je gosposka suknja, ki bi krila pošteno serce narodnjaka, bela vrana. Pa tudi temu se je zadostilo v nedeljo 6. t. m. Prišlo je okolo 25 tržaških čitalničarjev v Suto, kateri se so pa tudi lahko prepričali, kako naš kmet take „š k r i c e“ štuje, ki so verni ostali narodnej stvari, domačim šegam in navadam tudi v gosposki suknji. Zbrali so se namreč popoldne tamošnji pevci združeni s Komenskimi in domača godba, katera obstoji večinoma iz ravno kar imenovanih pevcev, pa nekaj Stanjelcev, kateri se so tudi v Suto potrudili, da bi mestno slovensko gospodo razveseljevali na svojih tleh ter pokazali, da brat brata ljubi in da kri enega plemena, ki se pretaka po krepkih njihovih žilah, nij voda.

Sicer zapazilo se je pa, (vsaj jaz—stari čudež) da je posebno med lepim spolom, ki se mu je morebiti iz dolzega časa—katerega mislim mu nikoli ne primanjkuje—zljubilo v družbi narodnjakov si ogledati našo okolico, nekaj takega katero je premočno dišalo po „mestno n a p i h n j e n e m“, ki se z priprosto, pa lepo sutsko okolico ne more nikakor vjenati,—toliko le mimogredé; sicer pa vabimo gg. narodnjake tržaške prevladno, naj nas še večkrat obiščejo in naj pripeljejo se seboj svoje slavčke—da bomo slišali tudi v naših kraških logih njihove miloglasne pesnice. Če se bi pa morebiti kujali, gosp. dr. P. lečite jih, pri nas napravijo naše gospodije, kedar jim kokoši klokaajo na jeziku nekako operacijo, po domače jim zderejo piko.

13. t. m. predaval je v Komnu gosp. Kuralt o vinski in nekoliko o trtni bolezni, ter navajal ljudi, kako obojno zaključiti. Predavanje bilo je prav dobro in kaže, da ima gosp. učitelj spretnost v tem, da priprosto in za kmeta umevno govoriti zna, samo priporočalo se bi, da bi gosp. učitelj nekatere strokovnjaške izraze z domačimi pri nas navadnimi nadomestoval, katere si po mojem mnenju s tem lahko prilasti,—da popraša za-nje goriške domače gospode; nij li „t r o p i n a r j e v“ v Gorici? Taká predavanja so jako koristna; opomniti pa moram, da je c. k. kmetijsko društvo z Sežano in Komnom v Sežanskem okraju predavanja končalo,—pokazalo je, da razmere v sežanskem okraju prav malo poznaker primerno se največ v našem okraju z vinorejo pečajo občine, Stajel-Kobdij, Stjak z tamošnjimi raztrošenimi oddelki, z belim vinogradskim, Tomaj, Avber, Dutovlje, Dobravlje in okolica pa črnim latnjiškim, in če je imelo biti samo dvojno predavanje v tej stroki, bilo naj bi v središčih ravno kar imenovanih vasij. Sicer pa se je nadejati, da se bo s predavanji nadaljevalo.

Nij dolgo tega, od kar mi je nek prijatelj pravil, da je videl okolo osme ure zjutraj neumno žensko, ki je v Adamovi obleki po javni cesti v Gorjanskem hodila, to je spet lepo znamenje, kako se za take reči malo po deželi skrbi.

Naše županije izvršujejo svoje policijske dolžnosti tako slabo in na tak način, da bi bilo skoro treba njim samim kakih policijskih oblastnij, katere bi je k redu podile.

Tukej pri tem prigodljaju trpi javna morala; pri prigodljajih, kakor se so godili v Tupeljčah tudi od strani norega, kateri je nekaterim sosedom trtni pridelek vničil, pa človekova lastnina. Naznanila se je zadeva tupeljška sodniji, sodnija vvela je preiskavo, krivec poslal se je v Trst, tam so ga za norca spoznali in nazaj poslali—kaj da bode na dalje županstvo v Stanjelo vkrenilo—da se sosedom strah odpravi—hočemo—zvedeti.

Od zgorne Soče. (Izv. dop.) Slovenci na Goriškem se že več let borijo za svoje narodne pravice, ali priborili so le malo. Oni se veliko bolj zavedajo svojih pravic, kakor n. p. pred 10. leti, to je res in dokazav ne manjka, vendar se ne more stvar vkoriniti. Pa kako bi to mogoče bilo, ker je ministerstvo nasprotno, in ker eden podira, kar je drugi nazidal. Žalostnih zgledov je dovolj povsod, kamor se obrnemo. Kakor smo v poprejšnjih letih po časopisih brali, je sadanji naš c. k. namestnik v Trstu, gospod baron Pino kot okrajni glavar v Gorici dobro na to gledal, da je v ta namen kmali pridobil potrebne moči, tudi se je sam pridno učil slovenski. Še osramotil je kaklega župana prilizavca, da mu je na nemško vlogo slovenski odgovor ali dekret poslal.

Komaj je odšel iz Gorice v Bukovino, obrnilo se je vse, novi okrajni glavar je delal nasprotno, in veliko nevoljo je zbudil v Slovencih. Izkreni slovenski župani so, opiraje se na postave, protestovali na vso moč, pa žalibog skupno nijso delali, in pomagalo je malo, ali nič, ker je zgoraj mlačnost vladala, ali je celo nasprotni veter pihal.

V Tolminkem okraji smo bili tudi v tem obziru na konji, dokler je bil gospod Winkler glavar. Občine so dobivale le slovenske dopise, v šolskem svetu je slovensčina gospodovala, in tako povsod, kjer je imel on kaj opraviti. Župani in ljudje so bili veseli, ker so vse zastopili in nij bilo treba iskati tolmača, katerega dobi kak župan le daleč proč; zato so pa njega ukaze in odloke kaj radi brali, dobro in voljno jih izv. rševali. Jako koristno je bilo že prej, posebno koristno je pa v sadanjih časih, da je katerikoli, posebno pa politični uradnik govornik, ker ima živa beseda mnogo več moči; ko pisana, in tolikrat je treba z govorom ukaze, postave pojasnavati in ljudi prepričati, celo vneti za kako javno naredbo, n. p. za zidanje cest, šol i. t. d. Duhovnik, ki je dober govornik ima večji vpliv na poslušalce, ko drugi, ki govornik nij; prav tako je zgovornemu sodniku lože pravdarje spraviti, in zgovoren glavar premaga celo veliko nasprotvanja brez sile. Da je pa človek zgovoren, mora dotični jezik dobro poznati. Uradnik pa mora zraven tudi ljudstvo poznati in ga ljubiti. Tudi pri nas je zdaj vse drugače, iz konja smo pali, če hočete, na tla. Nova dva gosp. uradnika pri glavarstvu znata sicer slovensko, in kmali bi se izurila, saj morata imeti v aktivih veliko izvrstno pisanih konceptov in kopit, in že čez leto sta pri nas; ali vse gre rakovo pot, in župani so začeli jako godrnjati, da jih glavarstvo martra z nemškimi spisi. Tudi malosti, ki jih pišejo kancelisti in diurnisti, so nemško pisane, čeravno so poprej prav te osebe vse slovensko opravljale, da celo slovensko tiskano obrazce izpolnjava z nemškimi besedami! Zdaj pa naj ima in goji človek zaupanje v take osebe, Kar je prednik nazidal, podira tudi tu naslednik. Ustmene pritožbe in prošnje tako ne pomagajo nič, za to se naravnost obračamo na visoko c. k. namestnijo v Trstu, menda dobimo tam pomoč, saj sta tam gospoda, katerima mora mar biti, da vse ne vsahne, kar sta zasejala. Po ne samo v teh zadevah gremo nazaj, tudi v šoli je kaj čudno se začelo obračati.

Ljudska šola je bila čisto narodna, in otroci so napredovali, kakor v poprejšnjih časih nikdar ne. Tega so se vsi prepričali in celo taki, ki nijso mislili, in vedli, da ima materni jezik tako moč.

Pa kar Slovencem koristi, ne more, ne sme dosti časa trpeti, in res že je hudič rep pritaknil. Nemščina mora v ljudsko šolo, ne pomaga nič. Zakaj se pa pri Nemcih in drugih narodih ne učijo tudi drugi jeziki v prvih nizkih šolah? Nu vsak vidi, da otrokom ne sme se preveč naložiti, da ne opešajo in ne zaostajajo. O tem se je sicer dosti že pisalo, in stvar je davno razsojena in dognana; toda pri nas je vse kaj drugega vmes, za kar nijso drugi dobri, moramo biti mi Slovenci in Slovani!

Sploh nij pri nas več poprejšnjega miru in bati se je, da utrpne veselje za javna opravila v škodo nam in drugim.

Trst 14. junija 1875. (Izv. dop.) „Na dnevni red!“ To je prva beseda za vsako ulogo Slovencev v tržaškem mestnem ali deželnem zboru od nasprotna laške, boljše lahonske strani, kajti, ako pregledamo imenik mestnih svetovalcev, vidimo, da so razun okoličanov, drugi skoraj iz vseh vetrov skupaj privandrani različne narodnosti, pa polasčeni, in huji sovražniki Slovanstva, kot vsak Lah, bolj laški od Garibaldija.

„Na dnevni red“ kriči Armenec Hermet, isto tako Machlich (Mahtič), in tovariki, ker čutijo, da slovanška lipa vendar navzlic vsemu nasprotovanju svoje veje dobro razprostira in obsenčuje jadranske obale od leta do leta bolj. Resolucija ktero je vložilo pol. društvo „Edinost“ v kateri je tirjalo energično od mestnega svetovlastva, da mora z slovensko okolico v slovenskem jeziku uradovati, bila je pod klop vržena, prešlo se je o njej na dnevni red.

Debata je trajala čez dve uri, borili so se nevstrašljivo od narodne stranke Nabergoj in Dr. Lozer, kakor tudi okoličanski poslanec Burgstaller, po tem zmerni Pascotini in Wittman. G. Nabergoj povedal je, da magistrat je dolžan spolniti §. 19 osnovnih drž. postav, da mora toraj to resolucijo vslišati, ovrigel je lažnjive in bombastične fraze, s katerimi je znani slovenozerec Hermet zanikal tržaškim Slovincem pravico do svobode jezika. Forma resolucije je bila zato tako energično ostra, ker Slovenci dobro vedó, da Italijanissimov ne gane moledovanje.

„Na dnevni red“ z vsako rečjo, ktero zahtevajo Slovenci, to je geslo, pri tem pa ne pomislijo, kako se ho na dnevni red prešlo enkrat o njih, ko bo naša pravična avstrijska stranka večino v zboru imela, kajti pravica mora prej ali slej zmagati.

Da ima laška stranka večino v zboru, to je ona prenapeta stranka, ktera le v Italiji svoj „Eldorado“ vidi, je zakrivila vlada pod famoznim Moringom, kateri je kot krut Prusijan se z Lahoni zvezal ter nas na steno pritiskal; pripomogel je magistratu k takej avtonomiji, da je pred vlado osigurjen, pomagal je izdelovati novo organizacijo magistrata, ktera organizacija je okolici vse pravice pogoltnila. Mesto da bi bil bra-

nil pravico ta c. k. namestnik, je podpiral in priporočal na Dunaji kroni sankcijo krivičnih mestnih statutov. Pod njegovo senco konstituiral se je v Trstu znani laški komitat rovarjev proti Avstriji, da zdaj vsako leto petarde mečejo pred hišo pošteno avstrijsko mislečih prebivalcev v Trstu. Današna vlada nema resne volje pomagati Slovanom v Trstu ter na prste gledati krutim Lahom, ker je reč preveč zapletena še po prejšnjih namestnikih. Čas pa je, da vlada podá roko zvestemu sinu Slave, kateri je prestol in dinastijo v burnih časih branil in obranil sovražnikov, kateri so se uže razrušba Avstrije veselili, ter si obetali dedšino. Izdajstvo, zavratna moritev so kinči nasprotnikov, katerih se Slovan ni nikdar posluževal, bil je zvest in pogumen. Mi tržaški Slovenci ne tirjamo od c. k. namestnika kako posebno ali pristransko reč, temveč le izvršitev pravice, potem smo zadovoljni, in naša stara zvestoba se bo podvojila za cara in dom.

Na Dunaji, 14. junija 1875. (Izv. dop.) Danes o poludne je Nj. Veličanstvo blagovolilo sprejeti deputacijo bukovinskega dež. zbora, katera ga je prosila, naj se svojim pohodom počesti deželo, katera baš letos praznuje stoletnico, odkar je vtelesena Avstriji. Cesar letos ne pojde v Bukovino, a obljubil je, da k letu. Letos no more, ker je uže potovanje po južnih krajih mnogo stalo, in ker Nj. V. noče državnih finanac obtežiti.

Veliko pišejo dunajski listi o uporu (?) v Dalmaciji. Nakateri jej prorokujejo uže obsedni stan, a vas ta upor je menda ničev. Citajte le izvirno poročilo bebiškega dopisnika v nedoljskem „Neues Fremdenblatt“. List je sicer poluvraden, toda nikdar Slovanom prijatelj. In tu piše neki dobro podučen dopisnik: ves ta hrup je bila le gola otroška demonstracija nekaterih mestnih pobalinov proti zagriznjenu Lahonu dr. Bajamontiju. Dopisnik se celo trdi, da je dr. B. nalašč iskal to demonstracijo, samo da bi se še bolje oslavlil pred svojimi privrženci. Ljudstvo se nij tega šunda nij najmanjše udeležilo. A vsi drugi listi razen omenjenega pišejo tako, kakor bi se bila tam doli vnela krvava, majeebojna vojska. Pri vseh teh dopisih in poročilih pa nijso toliko v mislih žalostni nasledki, ki bi iz istinega boja lahko nastali, nego edino le ces. namestnik Rodič, Slovan po rodu in dejanjih, katerega bi radi izpodrinili; in res, nekateri so uže novico prinesli, da je odstavljen. Ali kolikokrat ga nijso uže odstavili in zopet postavili? — Če dovoli namestništvo, bodo prihodnje nedelje procesije tudi v glavnem mestu, ker je letos sveto leto. Verujte mi, do vseh procesij tukaj v glavnem mestu nijmam nič spoštovanja; ker ne da le ti obhodi slave božje nič ne povišajo, marveč jo še ponižajo. Procesije v velicem mestu nijso nič drugega, nego zijalaste. Nij je duše, ki bi istinito pobožno molila in če je tudi, jo moti okolistoječa množica ljudi, katerim so taki obhodi le pustne maskerade. Kaj vse drugačnega je na deželi, kder nij le navidezna pobožnost, marveč srčna. Tam je ljudstvo verno, in ker veruje se iz tacih katoliških sicer, a nepotrebnih demonstracij nora ca ne dela.

Italijanski mojster Verdi je tukaj sedaj naj boljše znana osoba. Ko je došel, so ga šli italijanski visokoleci na kolovodvor čakati in bil je sprajet prav navdušeno, kakor je pri Italijanih običajno. Dvorno gledišče je bilo obakrat, ko se je njegov „Requiem“ pel, popolnoma natlačeno. Da se sedaj v glediščih tudi cerkveno petje goji, tega bi se ne bil nekdaj tako lahko mislil, še manje naš kmet, kteremu so „teatre“ (sic!) naj pregrešnejše shajališče samih nagih hudob. Kolikokrat me je moja dobra mati pregovarjala, naj nikar v „teatre“ ne zahajam, ker tam gotovo hudimani v kramplje padem. Sploh je mej prebivalstvom goriških gor tako slabo in krivo mnenje o glediščih, da se je le čuditi. Gorski duhovnik mu je to neumnost vcepil iz gole nevednosti, ker nij nikoli nobenega gledišča videl.

Visoko poletje imamo in dunajska gospoda nij še zapustila mesta ter kopita pobrala v znane toplice. Mesto da bi šla v Baden, Ischl, Karlovar i. t. d. vživa pod večer v mestnem vrtu zdravi zrak; k večjemu ob nedeljah si privoščijo majhen izlet v bližnjo okolico, a če drugam ne, vsaj v Prater. A do sedaj nij imela posebne sreče se izleti, ker je vreme jako muhasto. Zjutro sije na nebu najlepše solnce, po poludne se pa nekako namrdne, in nij ga skoro dué b. z plohe in nevihte. Prešli teden je bila po mestu celo toča, kakoršno sem bil navajen videti le po južnih krajih. Velike škode nij napravila, ker je z dežjem padala. Česnje, ki iz goriških krajev sem dohajajo, so prvič drage in drugič vodene in velike, tako da so prav brzi slasti.

Politični pregled.

Cesarju se je 14. t. m. predstavila deputacija bukovinske, ki ga je vabila na odprtje vseučilišča in svečanost stoletnice pripadanja te dežele k Avstriji. Cesar je odgovoril, da ne more letos obiskati Bukovine, ker noče preveč obtežiti državno denarnico, pa da bode prihodnje leto gotovo obiskal Bukovino. — Kakor se sliši, odpade za letos

tudi nameravani obisk Galicije. — Česki vodja Palacky je slavil v nedeljo svoj 77 letni rojstni dan; starošeski časniki so slavili ta prigodek v posebnih uvodnih člankih. — Mladočehi pa naznanjajo Husovo slavnost, katero bodo praznovali 6. julija. — Isti dan je pred 460 letmi zgorel Hus v Kostnici na gromadi. Smrt njegova je imela za nasledek najslavnejši dobo českega naroda. — Kedo ne občuduje hrabrost Čehov v husitski vojski!

Na Dunaji je bila 15. t. m. obravnava proti Wiesingerju, ki se je ponujal Jezuvitom, da hoče za 1 milijon vsurtniti Bismarka. Obtoženec je bil oproščen, kar se bo Prusakom močno kadilo v nos. — Na Dunaji so podali mnogi Čehi prošnjo kardinalu Rauscherju, naj bi vpeljal v kaki dunajski cerkvi božjo službo v českem jeziku za na Dunaji stanujočih 140.000 Čehov; a klerikalni ustavovrec Rauscher na to prošnjo še odgovoril nij. iz česar se vidi, da tudi na katoliški podlagi ne more Slovan zadobiti svojih pravic.

V Hrvatskem saboru je prišlo zadnje dni do burnih debat. — Predlog Makancjev, katerega smo omenili v uvodnem članku, dal je povod. — Dasi ravno je padel ta predlog, je vendar po vsem Hrvatskem našel Makancjev klic vesel odmev in dija ki zagrebske univerze napravili so Makancu krasno baklado. 14. t. m. je bil zaključen hrvatski sabor. —

Na spomlad pa bodo nove volitve, pri kateri priliki bo narod odločil, če želi držati se Makancvega ali pa programa sedajne saborske veštine. — Ogrski listi uže zdaj godrnjajo, da Hrvatje preveč zahtevajo in da jim ministerstvo ne bode privolilo ene stopinje čez nagodbo, vendar pa se iz vsega vidi, da se Ogrji močno boje za Hrvatsko, kar je Hrvatoma popolnoma ugodno.

V zunanji politiki se je nekda zadnji čas zgodil velikanski prevrat. — Zveza treh Cesarjev, našega, ruskega in nemškega, napravljena po nemško-francoski vojski kot pokroviteljica miru je nekda razrušena in namesto nje se pripravlja zveza mej Rusko in Angležko. V to zvezo bi stopile tudi Avstrijska, Francoska in Italijanska. — Nemška, ki vedno preži na Francosko, bi bila po tem popolnoma izolirana in ker je ona edina tista država, ki stavi vnevarnost Evropski mir, bi se po tem ne bilo več bati bližnje vojske. — Če je to res, po tem se je vresničilo tudi naše mnenje in glede nas Slovanov je le želeči, da se Avstrija izpuli iz Bismarkovih krempljev. Sliši se, da je hotel Bismark uže kmalo planiti na Francosko; toda ruski car in angleški diplomati so ga svarili in mu žugali, vsled česar se je menda zdaj podal na nedoločen odpust. — Če se ta zveza vresniči, po tem vtegne tudi naš Andrassy podati se v pokoj in z njim tudi poskiniti naše ministerstvo in corpore. — Ustavoverci ta jijo sicer to; ampak zraven vendar bojazen ovajajo. — Tudi na Bavarskem se nekaj pripravlja, kar ne bo ravno Bismarku po volji; kralj je raspustil zbornico; bližajo se nove volitve, pri katerih bodo skoro gotovo zmagali katoliški federalisti.

Razne vesti.

Dolžniki pozor!

Starim dolžnikom, ki ne bodo poravnali vsega dolga do 1. julija, bomo list vstavili in jih pozneje javno tirjali ali pa proti njim še bolj strogo postopali.

Upravništvo „Soče.“

(Društvo „Edinost“) v tržaški okolici, ki bo imelo v nedeljo občni zbor, ima na dnevnem redu: 1. Berilo in potrjenje zapisnika zadnega občnega zbora. 2. Odborovo sporočilo zaradi časnika. 3. Odborovo sporočilo o programu I. tabora tržaške okolice. 4. Razlaganje ustave in raznih političnih zadev. 5. Posamezni nasveti št. gg. udov. 6. Volitev enega odbornika.

(Vabilo na naročbo.) V Trstu začne sl. julijem izhajati političen in gospodarski list „Edinost“ dvakrat na mesec.

Časnik bo popolnem neodvisen in naroden, miroljubni v domači hiši, trdna bran sovražnikom, prijateljem resnici i pravici, sovražnik laži i krivici.

Pečal se boče vzlasti s zadevami tržaških Slovencev, in mirno in krepko se boče boril za vse njihove pravice, pa tudi drugih Slovencev in sploh Slovanov ne boče preziral, ker vsi slovanski narodi imajo bratovsk velik in svet poklic vzajemno delati za boljše svojo prihodnost, za blagost vsega človeštva.

Veljal boče po pošti do konca leta 1 gold. 20 kr. do konca septembra 60 kr. V Trstu do konca leta 1 gold. do konca septembra 50 kr. v tabakarnicah v okolici se boče prodajal po 7 kr. Slovenci! Vaši rodoljubni bratje na Adriji so poklicali ta časnik na dan, čuteč veliko njegovo potrebo; pridobili so si dobrih moči v Trstu, sezite mu v podporo z naročevanjem in dopisi tudi od drugih krajev mile naše domovine.

Naročnino prosimo kmalo, da moremo iztiskom določiti število.

Denar in pisma naj se pošiljajo opravištvu pri sv. Jvanu poleg Trsta. „Uredništvo.“

(Imenovanje). Škof Tržaški postal je prevzvišeni g. Dobrila, dosedaj škof poreški in za ljubljanskega škofa je nekda prav gotovo imenovan prošt visokočest. g. Pogačar. — Obe imenovanji naša veseliti, ker sta oba gospoda izvrstna Slovence in dobrotnika našega naroda.

(„Dolenec“) se boče imenoval nov slovenski časopis, ki boče izhajal v Novem mestu. Tako se nam je pripovedovalo z dostavkom, da mu boče urednik znani penzionirani profesor Trdina.

(Narod.)

(Nove katoliško-politične družbe „Sluga“) se je ustanovilo v Ljubljani, ter so se praviha c. k. deželnemu namestništvu predložila včeraj v potrjenje.

(Dr. Razlag) zapusti Ljubljano in se poda na svoje posestva v Brezice. Klerikalni listi so sicer raznesli vest, da se ob enem odpove političnem življenju in odloži državno in deželno poslanstvo. Pa to so menda samo pia desideria klerikalcev, ker Razlag ne misli menda na nobeno odpoved in bo še dalje delal po svoji moči za korist naroda.

(Iz pred porotne sodnje.) V soboto 12. t. m. so porotniki obsodili Detomorilko T. F. iz Renč na tri leta težke ječe poostrene z enim mesečnim postom. Ponedeljek in tvorek, razširjalca ponarejenih bankovcev, zaradi teškega telesnega poškodovanja in poskušane zapeljavanja za izdajo ponarejenega denarja G. L. iz Kanala na 3 in 1/2 let težke ječe. J. H. iz K. je bil zaradi posilstva na 6 let težke ječe in pokritje stroškov od porotnikov obsojen.

(Imenovanje). Finančni minister je imenoval g. pl. Furlanija, davkarja v Kanalu za glavnega davkarja v Gorici. Tedaj se je naša želja, izražena v 15. št. „Soče“ da pride Slovenec na to mesto, izpolnila.

(Ogenj). Ponedeljek zjutraj se je po neprevidnosti z užiganjem žvepljenke v Ferfoljavi štačuni užgala štopa, pa ogenj je bil kmalo zadušen in škoda je majhna.

(Mečini tambor) je črez štirideset let v furlanščini prekičeval razne stvari; kako smo se te dni začudili slišavši novega tamborja po italijansko kričati. Umrl i Pik ki je črez 40 let bobnal in po furlansko kričal, je občna govorica da je bil kot nalašč za ta posel; da Gorica ne loče imela nikdar več tako izvrstnega tamborja; včasih jo je tudi po goriško slovensko zakrožil.

(Tatvina). Te dni so vlomili nepoznani tatovi v stanovanje gospoda Povše-ta ki zaradi bolehnosti v Solkanu stanuje. Odnegli so nekaj obleke in družih rečij, celo ostanke od večerje so mirno povžili.

(Fotograf Tröster-Jev) potuje po Tolminskem in je sedaj v Kobaridu ter izvršuje slike vsake baže. Priporočamo ga našim tamošnjim čitateljem, posebno pa krasnim dekletom naših gor. Naj bi se te prilike poslužile, saj slika ostane edini spomin lepih, mladih dnij. Tako tudi g. Tröster v Gorici prejema vsako delo te vrste, in sicer prav po nizki ceni.

(Kmetijski javni poduk.) V prihodnjo nedeljo 20. t. m. bodo javna, kmetijska predavanja. V Ogleji bo govoril Dr. König, v Červinjanu vodja Dr. Monà in v Kviškem g. Kuralt ob 3 popoldne. Naj bi se posestniki teh govorov povsod v prav obilnem številu deležili.

Preteklo nedeljo so bila g. Kuraltova predavanja v Sezani in v Komnu prav dobro obiskovana. Posebno v zadnjem kraju je bila prava gnječa v prostorni šolski dvorani. Prvi pogoj napredka je poduk in tega morajo naši posestniki iskati in se po njem ravnati, če hočejo zboljšati svoje stanje.

(Sadjerejski poduk za odrasle.) Tretja vrsta predavanj v sadjereji za prosto odrasle ljudstvo boče v kmetijski šoli v Gorici dne 21. 22. in 23. junija, za Slovence za Italijane pa naslednje 3 dni Vsak, kedor se v ta namen oglasi pri šolskem ravnateljstvu, se sme deležiti. Predmet je za naše posestnike posebno važen, zato naj nikar ne zamudijo ugodne prilike.

(Kupiti kmetijske šole) slovenskega oddelka se bodo veršili dne 25. in 26. junija in 29. junija pa napravi slovenski oddelek izlet na planino Razor na Tolminsko za poduk v sirarstvu.

(Vabilo) k besedi katero napravi pod milim nebom Mirenska Čitalnica dne 20. junija 1875—ob 7. uri zvečer. Spored: 1. Govor. 2. Petje. 3. Deklamacija. 4. Petje. 5. Deklamacija. 6. Igra: „To sem bil jaz.“ 7. Tombola. Pri besedi in plesu boče svirala narodna godba briška. Vstopnina k besedi 20 kr.; k plesu 1 gold. Uljudno so vabljeni udje domače in tujih čitalnic.

Odbor.

(U. Dolencvega govora) konec bomo prinesli v prih. listu, ker nam je denes zmanjkalo prostora.

(Četna letina) kaže skoro po vsem cesarstvu kaj dobro. Poročila iz vseh dežel hvalijo lepo stanje žitnih polja; pšenica posebno dobro kaže na Štajerskem, Českem, Ogrskem, Hrvatskem, Kranjskem in Primorskem, sadje je povsod bogato cvelo in obeta veliko, najboljša pa se dozda skoraj povsod obnaša trta. Če ne bo posebnih nesreč, bo letos vina povsod prav dosti, posebno pa pri nas na Primorskem. Vreme je pri nas še precej ugodno; dežja imamo zadosti, le škoda, da z dežjem tu in tam pada tudi toča, ki je v posameznih krajih vse pokončala; vendar pa nij še dozda sugala čez cele okraje in je le tu in tam v kaki posamezni vasi škodo napravila.

Kavalirji so se na Goriskem letos še precej dobro obnesli. Uže do denes je prišlo en par tisuč centov lepe galete na goriški trg. A ker je dosti robe, pa malo kupcev je cena prav nizka. Najlepšo pšeničenco plačevali so dozda po 80 soldov funt in cena bo še pala, če ne pridejo tuji trgovci, kajti naši trgovci se znajo pri kmetu prav dobro okoristiti. Kakor smo uže lani omenili, bi bilo dobro, da bi naši kmetje, ki imajo po več galete, omislili si aparate za oparjenje galete, ker bi po tem z galeto lahko čakali in ne bi prišli pod nož nekaterim goriškim trgovcem, ki uporabljajo dobro v svojo korist zadrego ubozega posestnika.

(Toča) 13. t. m. Kakor se nam iz Mirnega poroča je toča ondašnje polje, potem okoli Fare, v Rubijah, Peči, Rupi in en del v Sovodnjah,—da ne popolnoma pokončala. Ubogi kmet, ki je vse svoje nade na krasno polje stavil, ki je prejšni dan še ponosno po polji korakal in se na obilo obloženo trto oziral,—postal je v eni noči, bi rekel: z gospoda—berač. Pri vsem tem pa ne misli nobeden na zavarovanje svojega polja proti toči o pravem času, akoravno naši časniki vedno priporočajo zavarovalne zavode.

Uže 2. julija bo srečkanje

lozov dunajskega posojila:

Dunajskih Lozov

Ti lozi se vzdigujejo vsako leto 4 krat.

Glavne dobitke so: 200.000 gold 300.000 t.d.

„ „ 200.000 „ 200.000 t.d.

Originalni lozi po dnevnem kurzu na 12 mesečnih rat po 10 gold. —

Promesse k srečkanju 1. julija, glavna dobitka 200.000 gld.

se dobivajo še po 2 gld 50 soldov in kolek Wechselstabe der k.k. pr. Wiener Handelsbank, wdm, Joh. C. Sothen

Graben 15.

Promesse omenjene banke dobivajo se tudi pri

A. V. JONA v Gorici

Gospodarji pozor!

Zavarovalnica „MINERVA“ zavaruje po najnižji ceni proti škodi po toči za gotove premije, ali pa proti menjicam.

Ravnateljstvo za slov. dežele

JANEZ JEREB

Pisarna v Ljubljani na starem trgu št. 155.

Sirovi loj

kupujeta vsaki čas po najnižji ceni

Pamperl-ova sina,

Tr. ulica za loj, svetišča in milarica,

vžigalnih, svetilnih in majčobnih tvarin

v CELOVCI na Koroškem.